

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 395/2019 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 73/2020 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) sa predkladá najmä v súvislosti s prijatím nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1157 z 20. júna 2019 o posilnení zabezpečenia preukazov totožnosti občanov Únie a dokladov o pobyte vydávaných občanom Únie a ich rodinným príslušníkom vykonávajúcim svoje právo na voľný pohyb. Návrh zákona súčasne reaguje aj na požiadavky vyplývajúce z aplikačnej praxe a tiež na spoločenský vývoj.

Na základe požiadavky uvedeného nariadenia sa v zákone o občianskych preukazoch dopĺňajú ustanovenia týkajúce sa odtlačkov prstov a podoby tváre. Tieto údaje budú do elektronického čipu zapisované v podobe biometrických údajov, teda nie v podobe odtlačkov prstov alebo fotografie tváre. Povinnosť podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov sa bude vzťahovať na osoby, ktoré dovŕšili vek 12 rokov. Vzhľadom na povinnosť podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov pri podaní žiadosti sa zo zákona vypúšťa možnosť podať žiadosť o vydanie občianskeho preukazu prostredníctvom portálu ministerstva vnútra.

Zároveň sa zavádza kód pre odblokovanie, ktorý bude slúžiť na odblokovanie zablokovaného bezpečnostného osobného kódu a tým aj možnosti elektronickej komunikácie občana.

Návrhom zákona sa navrhuje aj zmena zákona o správnych poplatkoch. Pre občanov starších ako 15 rokov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky je občiansky preukaz povinným dokladom, u ostatných občanov je to dobrovoľný doklad. Vzhľadom na uvedené je preto vhodné upraviť aj oslobodenie občanov s povinnosťou držby občianskeho preukazu od niektorých poplatkov, tak aby tieto nemali nepriaznivý vplyv na občana.

Dôvodom zmien v zákone o cestovných dokladoch je potreba úpravy niektorých ustanovení tak, aby tieto boli jednoznačné a aby reagovali na potrebu aplikačnej praxe pri vydávaní cestovných dokladov.

Návrh zákona má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy.

Návrh zákona má pozitívne sociálne vplyvy, dochádza k pozitívnemu aj negatívnemu vplyvu na služby verejnej správy na občana aj informatizáciu spoločnosti.

Návrh zákona nemá vplyv na podnikateľské prostredie, na životné prostredie ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi ústavného súdu, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, s právom Európskej únie a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

B. Osobitná časť

Čl. I

K bodu 1 (§ 2 ods. 4)

Návrh zákona reaguje na situáciu, vyplývajúcu z povinnosti občana podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov pri podaní žiadosti o vydanie občianskeho preukazu. V prípade dočasnej nemožnosti zosnímať odtlačky prstov u občana staršieho ako 12 rokov (napríklad zo zdravotných dôvodov) sa umožní vydanie občianskeho preukazu s dobou platnosti na jeden rok a to aj opakovane. V lehote jedného roka je možné predpokladať zmenu stavu tak, aby občanovi následne mohol byť vydaný občiansky preukaz so štandardnou dobou platnosti. V prípade trvalej nemožnosti občanovi zosnímať odtlačky prstov bude občanovi vydaný občiansky preukaz so štandardnou dobou platnosti.

K bodu 2 [§ 3 ods. 1 písm. m)]

Doplňa sa nový údaj, ktorý je súčasťou občianskeho preukazu. Týmto údajom je CAN – Card Access Number, prístupové číslo karty, ktoré musí byť zobrazené na občianskom preukaze. Prístupové číslo karty je ďalším z bezpečnostných prvkov. Uvedené vyplýva z čl. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1157 o posilnení zabezpečenia preukazov totožnosti občanov Únie a dokladov o pobyte vydávaných občanom Únie a ich rodinným príslušníkom vykonávajúcim svoje právo na voľný pohyb (ďalej len „nariadenie“), pričom preukazy totožnosti vydávané členskými štátmi sa vyhotovujú vo formáte ID-1 a obsahujú strojovo čitateľnú zónu. Vychádzajú zo špecifikácií a minimálnych bezpečnostných noriem stanovených v dokumente ICAO 9303 a spĺňajú požiadavky stanovené v písmenách c), d), f) a g) prílohy nariadenia (ES) č. 1030/2002 v platnom znení. Ide o náhodne generovaný šesťciferný kód vygravírovaný na prednej strane karty občianskeho preukazu v na to určenej zóne, ktorý slúži ako vstup pre protokol riadenia prístupu k údajom na čipe dokladu s bezkontaktným rozhraním.

K bodu 3 (§ 4 ods. 1)

Návrh zákona dopĺňa na základe čl. 3 ods. 5 nariadenia údaje, ktoré sa zapisujú do elektronického čipu. Týmto údajmi sú podoba tváre a odtlačky prstov v podobe biometrických údajov. Tieto biometrické údaje budú uchovávané len na elektronickom čipe.

K bodu 4 (§ 4 ods. 2)

Doplňa sa možnosť prezerania a kontroly údajov zapísaných v elektronickom čipe svojpomocne prostredníctvom aplikačného programového vybavenia. Doposiaľ bola možnosť kontroly len na oddeleniach dokladov.

K bodu 5 (§ 5 ods. 2)

Vzhľadom na možnosť podať žiadosť o vydanie občianskeho preukazu (vrátane zvolenia si bezpečnostného osobného kódu) aj na zastupiteľskom úrade sa umožňuje občanom starším ako 65 rokov zvoliť si bezpečnostný osobný kód aj dodatočne na zastupiteľskom úrade.

K bodu 6 (§ 5 ods. 4)

Vzhľadom na možnosť podať žiadosť o vydanie občianskeho preukazu aj na zastupiteľskom úrade sa ukladá povinnosť tohto zastupiteľského úradu zvoliť za občana bezpečnostný osobný kód, ak si ho občan odmietne zvoliť sám.

K bodu 7 (§ 5 ods. 5)

V nadväznosti na možnosť zvoliť si bezpečnostný osobný kód pri podaní žiadosti o vydanie občianskeho preukazu aj na zastupiteľskom úrade sa umožňuje tiež zmeniť si ho na zastupiteľskom úrade.

Z dôvodu zmeny v § 4 ods. 2, podľa ktorej zverejňuje aplikačné programové vybavenie Ministerstvo vnútra SR, sa vypúšťajú nadbytočné slová.

K bodu 8 (§ 5 ods. 6)

Správne sa uvádza, že chybným uvedením bezpečnostného osobného kódu dôjde k jeho zablokovaniu.

K bodu 9 (§ 5 ods. 6)

Doplňa sa možnosť odblokovania bezpečnostného osobného kódu aj na zastupiteľskom úrade a svojpomocného odblokovania bezpečnostného osobného kódu zadáním kódu pre odblokovanie v aplikačnom programovom vybavení.

K bodu 10 (§ 5a)

Návrhom sa zavádza nový pojem – kód pre odblokovanie. Tento kód umožní držiteľovi občianskeho preukazu prostredníctvom aplikačného programového vybavenia odblokovať bezpečnostný osobný kód.

Ak občan po zablokovaní bezpečnostného osobného kódu zadá správny kód pre odblokovanie, aplikácia mu umožní zvoliť si nový bezpečnostný osobný kód.

Ak občan po zablokovaní bezpečnostného osobného kódu zadá trikrát nesprávny kód pre odblokovanie, kód pre odblokovanie sa trvalo zablokuje. Bezpečnostný osobný kód potom bude občan môcť odblokovať len na príslušnom útvare alebo zastupiteľskom úrade.

Zablokovaný bezpečnostný osobný kód a zablokovaný kód pre odblokovanie nespôsobujú neplatnosť občianskeho preukazu.

K bodu 11 [§ 6 ods. 2 písm. d)]

Doplňa sa vnútorný odkaz na výnimku uvedenú v odseku 10 druhej vete.

K bodu 12 (§ 6 ods. 10)

Znižuje sa záťaž pre žiadateľov o občiansky preukaz na zastupiteľskom úrade v prípade predkladania potvrdenia o pobyte, ak bol vydaný úradom v zahraničí. Pri podávaní žiadosti na zastupiteľskom úrade môže nastať situácia, že zamestnanec zastupiteľského úradu ovláda jazyk, v ktorom je potvrdenie vystavené cudzím štátom. V takomto prípade je vyžadovanie osvedčeného prekladu zbytočné a v zásade môže výrazným spôsobom spomaliť proces podávania žiadosti, nakoľko v danom štáte nemusí byť k dispozícii certifikovaný prekladateľ do slovenského jazyka.

K bodu 13 (§ 6 ods. 11)

Ustanovujú sa výnimky z povinnosti podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov a podpisu. Povinnosť podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov a podpisu nebude mať napríklad osoba mladšia ako 12 rokov, avšak podpis bude dobrovoľný pre osoby staršie ako 6 a mladšie ako 12 rokov.

Občiansky preukaz, ktorý neobsahuje odtlačky prstov zapísané v elektronickom čipe ostáva platný až do zániku jeho platnosti. Povinnosť podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov bude mať občan, ktorý dovŕšil vek 12 rokov až pri nasledujúcom podaní žiadosti o vydanie občianskeho preukazu.

Občiansky preukaz občana, ktorý pri podaní žiadosti nedovŕši vek 12 rokov (takýto občiansky preukaz nebude obsahovať odtlačky prstov) bude platiť až do zániku jeho platnosti bez ohľadu na to, či počas platnosti dovŕši vek 12 rokov.

K bodu 14 (§ 7 ods. 1)

Navrhovanou zmenou sa reaguje na vypustenie § 9, ktorý v odseku 1 umožňuje podať žiadosť o vydanie občianskeho preukazu aj na zastupiteľskom úrade. Ide len o presunutie tohto ustanovenia do § 7 ods. 1.

K bodu 15 (§ 7 ods. 8 a 11)

Dopĺňajú sa ustanovenia o nový údaj, ktorým sú odtlačky prstov.

K bodu 16 (§ 7 ods. 8)

Navrhovanou zmenou dochádza k presunutiu prvej vety § 9 ods. 2 do § 7 ods. 8.

K bodu 17 (§ 7 ods. 8)

Navrhovanou zmenou dochádza k presunutiu druhej vety § 9 ods. 2 do § 7 ods. 8.

K bodu 18 (§ 7 ods. 10)

Navrhovanou zmenou dochádza k presunutiu ustanovenia § 9 ods. 3 do § 7 ods. 10.

K bodu 19 (§ 7 ods. 10)

Navrhovanou zmenou dochádza k presunutiu časti vety za bodkočiarkou v § 7 ods. 10 do samostatnej vety.

K bodu 20 (§ 8 a 9)

Zavedením povinnosti podrobiť sa nasnímaniu odtlačkov prstov a podoby tváre z dôvodu ich zápisu do elektronického čipu sa vypúšťa možnosť podávania žiadostí o vydanie občianskeho preukazu prostredníctvom portálu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, keďže bude potrebná osobná prítomnosť pri nasnímaní odtlačkov prstov a podoby tváre.

Z dôvodu sprehľadnenia textu sa § 9 vypúšťa a jeho ustanovenia sa presúvajú do § 7 ods. 8 a 10.

K bodu 21 (§ 10 ods. 1)

Keďže nie je technicky, dodatočne po podaní žiadosti, možné zmeniť spôsob doručenia vyhotoveného občianskeho preukazu, je potrebné presnejšie špecifikovať, že adresa doručenia môže byť zadaná len pri podaní žiadosti.

K bodu 22 (§ 10 ods. 2)

Z dôvodu vypustenia odseku 7 v § 10 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 23 (§ 10 ods. 7)

Z dôvodu vypustenia § 8 je potrebné vypustiť aj odsek 7 v § 10.

K bodu 24 (§ 10 ods. 7)

Rovnako ako v prípade cestovných dokladov, tak aj v prípade občianskych preukazov bude možné zaslať občiansky preukaz na adresu v štáte pôsobnosti zastupiteľského úradu, na ktorom bola podaná žiadosť o jeho vydanie alebo na iný zastupiteľský úrad.

Zastupiteľský úrad SR v zahraničí vykonáva svoju pôsobnosť na určitom území. Aplikačná prax ukázala, že mnoho občanov v zahraničí žiada, aby im boli vyhotovené doklady zasielané do iných regiónov, resp. na Slovensko. Na základe uvedeného je preto vhodné presnejšie špecifikovať možnosť zaslania vyhotoveného cestovného dokladu v odôvodnenom prípade len na adresu v teritóriu pôsobnosti toho zastupiteľského úradu SR, kde bola žiadosť prijatá alebo na iný zastupiteľský úrad. Sieť zastupiteľských úradov SR teritoriálne pokrýva územie všetkých štátov sveta a pre územie Slovenska sú na prijatie žiadosti príslušné ktorékoľvek zo 84 oddelení dokladov okresného riaditeľstva Policajného zboru.

K bodu 25 [§ 15 ods. 1 písm. d)]

Dopĺňa sa povinnosť odovzdať neplatný občiansky preukaz v inom prípade, ako uvedenom v písmene c). Ide o situácie, keď zanikne platnosť občianskeho preukazu napríklad v dobe od

podania žiadosti o vydanie nového občianskeho preukazu do jeho vydania alebo ak zanikne platnosť občianskeho preukazu a občan nebude povinný požiadať o nový, napríklad ak občan zmení trvalý pobyt z územia SR do zahraničia.

K bodom 26 a 27 [§ 15 ods. 1 písm. f) a g)]

Navrhovaná úprava reaguje na bezpečnostné riziko a následné problémy občana, ak by strata alebo odcudzenie bolo ohlasované Policajnému zboru inak ako osobne, napríklad elektronicky alebo telefonicky.

Čl. II

K bodom 1 a 3

Navrhovaná úprava reflektuje na aplikačnú prax pri spoplatňovaní vydávania občianskych preukazov. Keďže legislatívna úprava pozná občiansky preukaz, ktorý je pre občana povinným dokladom a aj občiansky preukaz, ktorý je nepovinný, je potrebné, aby uvedené druhy dokladov boli odlišené aj vo vzťahu k správny poplatkom.

K bodu 2

Navrhovaná úprava vyplynula z potreby oslobodenia od poplatku za vydanie cestovného pasu alebo cestovného dokladu cudzinca s platnosťou na 1 rok aj kategóriu osôb mladších ako 16 rokov, aby sa zabezpečila rovnosť zaobchádzania a odstránila sa diskriminačná formulácia ustanovenia. Na základe analýzy v súčasnosti účinného zákona bolo potrebné rozšíriť kategóriu osôb, ktoré sú oslobodené od poplatku za vydanie cestovného dokladu ako náhrady za platný cestovný doklad pri zmene nezavinenej občanom, alebo ak bola v cestovnom doklade zistená chyba zapríčinená výrobcom cestovného dokladu alebo chyba zapríčinená orgánom, ktorý cestovný doklad vydal. Súčasne platná legislatíva opomenula osoby mladšie ako 16 rokov, ktorým bol vydaný cestovný doklad na 1 rok, pričom nastala skutočnosť oprávňujúca na oslobodenie od vyššie uvedeného poplatku. Takáto osoba je pri vydaní cestovného dokladu spoplatnená správny poplatkom aj napriek skutočnosti, že v skôr vydanom cestovnom doklade vznikla chyba opísaná vyššie. Takouto chybou môže byť nesprávne uvedené meno alebo priezvisko držiteľa dokladu, chýbajúce číslo dokladu a podobne.

Čl. III

K bodu 1 (§ 5 ods. 6 a § 16 ods. 5)

Z dôvodu vypustenia odseku 3 v § 17 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 2 [§ 10 ods. 1 písm. h)]

Rozširuje sa okruh osôb, ktorým bude možné vydať služobný pas.

K bodu 3 (§ 12 ods. 5)

Z dôvodu vypustenia písmena b) v § 16 ods. 4 a následnej zmeny v označovaní písmen je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 4 (§ 12 ods. 7)

Z dôvodu vypustenia odseku 3 v § 17 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 5 (§ 16 ods. 2)

Navrhovaná úprava vyplýva z aplikačnej praxe, keď samotná žiadosť sa reálne nepodáva na úradnom tlačíve, ale ústnym podaním žiadateľa.

K bodu 6 (§ 16 ods. 4)

Cestovný doklad sa vydáva len občanom Slovenskej republiky. Vypustenie údajov o adrese trvalého pobytu a ak je kratší ako 10 rokov, aj adrese predchádzajúceho trvalého pobytu s uvedením jeho začiatku má za cieľ, zjednodušiť proces žiadosti o vydanie cestovného dokladu. Cestovný pas je doklad, ktorý je viazaný na občianstvo SR žiadateľa. Existuje skupina občanov, ktorí nikdy nemali pobyt na území SR a preto uvedené ustanovenie im mohlo spôsobovať komplikácie pri podaní žiadosti o vydanie cestovného pasu, nakoľko neboli schopní predložiť takúto adresu. Ide o občanov Slovenskej republiky, ktorí sa narodili, získali občianstvo resp. žijú v zahraničí a nemajú alebo nikdy ani nemali pobyt na území Slovenskej republiky. Uvedená požiadavka, ako ďalší údaj a podklad pre podanie žiadosti o vydanie cestovného pasu spôsobuje komplikácie takýmto občanom pri podaní žiadosti o vydanie cestovného dokladu.

K bodu 7 (§ 16 ods. 7)

Z dôvodu vypustenia písmena b) v § 16 ods. 4 a následnej zmeny v označovaní písmen je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 8 (§ 17 ods. 2)

Navrhovaná úprava vyplýva z aplikačnej praxe. Navrhovaná zmena reaguje na stav pri podaní žiadosti o vydanie občianskeho preukazu, kedy občan, ktorý dovŕšil vek 15 rokov a má trvalý pobyt v Slovenskej republike podáva žiadosť o vydanie občianskeho preukazu sám. Pri podaní žiadosti o vydanie cestovného pasu občan starší ako 15 rokov, ale mladší ako 18 rokov, podľa aktuálnej právnej úpravy potrebuje na uvedený úkon písomný súhlas rodiča, resp. inej oprávnenej osoby s overeným podpisom. V praxi sa vyskytli prípady, keď je obtiažne, až nemožné pre takéhoto občana získať overený súhlas oprávnených osôb z rôznych dôvodov. Tiež, takýto občan je vo veku oprávňujúcim byť držiteľom občianskeho preukazu, pričom cestovný pas možno považovať za doklad rovnocenný. Na rozdiel od občianskeho preukazu bola ponechaná povinnosť predložiť písomný súhlas oprávnenej osoby pre takéhoto občana, avšak bez potrebnosti osvedčenia podpisu.

K bodu 9 (§ 17 ods. 3)

Keďže na základe zmeny v § 17 ods. 2 nebude potrebné overovať podpis oprávnenej osoby na písomnom súhlase s vydaním cestovného pasu pre občana staršieho ako 15, ale mladšieho ako 18 rokov, ustanovenie sa stáva nadbytočným.

K bodu 10 (§ 17 ods. 5)

Z dôvodu vypustenia odseku 3 v § 17 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 11 (§ 17 ods. 7)

Z dôvodu vypustenia odseku 3 v § 17 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 12 (§ 17 ods. 9)

Gramatická úprava.

K bodu 13 (§ 18 ods. 1)

Z dôvodu vypustenia odseku 3 v § 17 a následného prečíslovania odsekov je potrebné upraviť vnútorný odkaz.

K bodu 14 (§ 18 ods. 2)

Súčasný znenie umožňuje prevzatie občianskeho preukazu (inou osobou ako je žiadateľ) občanovi na základe osvedčenej plnej moci na zastupovanie. Keďže je „občan“ legislatívnou

skratkou slov „štátny občan Slovenskej republiky“, súčasné znenie neumožňuje prevzatie vyhotoveného cestovného dokladu napr. cudzincom, ktorého splnomocnil žiadateľ o cestovný doklad.

K bodu 15 (§ 18 ods. 4)

Zastupiteľský úrad SR v zahraničí vykonáva svoju pôsobnosť na určitom území. Aplikačná prax ukázala, že mnoho občanov v zahraničí žiada, aby im boli vyhotovené doklady zasielané do iných regiónov, resp. na Slovensko. Na základe uvedeného je preto vhodné presnejšie špecifikovať možnosť zaslania vyhotoveného cestovného dokladu v odôvodnenom prípade len na adresu v teritóriu pôsobnosti toho zastupiteľského úradu SR, kde bola žiadosť prijatá alebo na iný zastupiteľský úrad. Sieť zastupiteľských úradov SR teritoriálne pokrýva územie všetkých štátov sveta a pre územie Slovenska sú na prijatie žiadosti príslušné ktorékoľvek zo 84 oddelení dokladov okresného riaditeľstva Policajného zboru.

K bodu 16 [§ 29 ods. 2 písm. k) a l)]

Evidencia neobsahuje uvedené údaje.

K bodu 17 (§ 29 ods. 4)

Návrhom sa zosúladí rozsah údajov poskytovaných štátnym orgánom, orgánom územnej samosprávy a iným osobám na plnenie ich úloh v rozsahu a spôsobom ustanoveným osobitnými predpismi podľa zákona o občianskych preukazoch (§ 16 ods. 5 zákona č. 395/2019 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) s rozsahom údajov poskytovaných týmto subjektom podľa zákona o cestovných dokladoch. Rozsah uvedených údajov sa rozšíri o poskytnutie podoby tváre a podpisu.

Dôvodom je najmä poskytnutie údajov v situáciách, keď občan v zahraničí stratí alebo mu boli odcudzené doklady a pri žiadosti o vydanie napr. náhradného cestovného dokladu nedokázal preukázať svoju totožnosť. Overenie ich totožnosti pri vydaní náhradného cestovného dokladu bolo bez získania ich fotografie problematické a zdĺhavé. Podobu tváre a podpisu je možné poskytnúť aj z evidencie občianskych preukazov, avšak niektorí občania, najmä občania s pobytom v zahraničí, sa v tejto evidencii nenachádzajú a preto je vhodné umožniť poskytnutie týchto údajov z evidencie cestovných dokladov.

K bodu 18 (celý zákon)

Štylistická zmena.

Čl. IV

Navrhuje sa dátum účinnosti zákona.